

Lapse kõne areng

Vanus	Normaalne kõneareng	Kõrvalekalded kõnearengus
10-13-kuune	Kisa, lalina (da-da, ma-ma) ning asjade haaramise ja suhu panemisega valmistab laps end esimeste sõnade ütlemiseks ette. Laps hoiab enamasti oma suu suletuna ning neelab sülge. Suudab lusikalt toitu võtta. Häälightsuste muutmiselega väljendab meeleolu.	Kui laps 7-8 kuu vanuselt on kõnetu, võib see viidata kuulmispuudele. Laps ei jäljenda häälikuid. Laps ei pista midagi suhu või teeb seda vastumeelselt. Suu on sageli avatud, esineb süljevoolus.
1 ½	Laps ütleb esimesi sõnu (nt „aua” koera kohta, „täh” aitäh asemel jne). Laps jäljendab loomahääli. Sõnaks võib lugeda ka lalinsõna, kui see käib alati kindla objekti kohta. Lalin vaheldub esimeste sõnadega. Laps mõistab rohkem kui ta räägib.	Laps jäljendab hääli, nt loomahäälightsusi, silbiridu nagu „ba-ba”, „da-da”, väga harva, vähe. Ta ei näri üldse või närib vastumeelselt tahket toitu. Esineb süljevoolus. Ei mõista lihtsaid korraldusi (näita, too).
2-aastane	Lapse sõnavaras on 50 või rohkem sõna. Ta kasutab 1-2-sõnalist lauset („iss töö” = issi on tööl). Lapse sõnavara kasvab väga kiiresti. Paljude sõnade häälikkoostis on lihtsustunud („tatto” = traktor). Laps kutsub ümbritsevaid inimesi nende nimedega. Ta suudab oma soove ja kogemusi jagada vastavalt oma võimetele. Ta suudab meloodiaid imiteerida. Ta saab märksa rohkem aru, kui ise räägib.	Lapsel on alla 20 sõna („aua” = koer, „lall” = jalg, loetakse sõnadeks), spontaanne matkimine on vähene. Laps ei lõpeta oma tegevust sõna „EI” järel, ei reageeri adekvaatselt kiitusele/ laetusele. Manipuleeriv mäng. Käitumisprobleemid. Laps suhtleb vaid täiskasvanutega.
3-aastane	Laps kasutab 3-4-sõnalisi lauseid. Keerukama struktuuriga sõnu lihtsustab/ lühendab (nt „kepsup” = ketšupi, „imine” = inimene). Lapsele meeldib rääkida, esitab palju küsimusi. Ta räägib lalude ja loomadega. Raskusi võivad valmistada 2-3 raskemat häälikut (R, S, K). Võib kasutada umbes 300 sõna.	Laps ühendab harva kolme sõna. Võõrastele on lapse kõne arusaamatu. Laps kasutab üksnes väga igapäevaseid sõnu. Sõnatähendused on ebatäpsed (nt „lõikab” = „käärid”). Laps ei kasuta nt sõnu „minu”, „sinu”, „mina”, „sina”. Ei küsi üldse „mis see on?”.
4-aastane	Laps moodustab kuni 8-sõnalisi lauseid, moodustab liitlauseid. Võib oma kogemusest arusaadavalt rääkida. Laps võib valesiti hääldada 1 häälikut. Kasutab erinevaid käändeid, tagasõnu. Lapse sõnavaraks loetakse u 1000sõna. Laps oskab peaaegu kõiki esemeid oma ümbrusest nimetada õige sõnaga	Laps hääldab valesiti enam kui 4 häälikut ja/ või laused on lühikesed ning agrammatilised (vale sõnajärg, ühildumisvead, sõnade ärajätmine). Sõnatähendused on ebatäpsed (nt „istuma” = diivan, „käärid” = lõikama). Ei kuula pikemaid jutukesi, luuletusi.

<p>5- aastane</p>	<p>Laps oskab kõiki häälikuid korrektselt hääldada. Laps eksib veel vaid tüvemuutustega sõnade kasutamisel (nt „sajas” = sadas). Laps tunneb pildilt ära sündmusi, oskab neid kirjeldada.</p>	<p>Laps hääldab valesti ühte või enam häälikut ja/või kasutab lauses vale sõnajärge ja jätab mõned sõnad lausest ära/kasutab valesti. Jutustamisel on jutt seosetu, puudub põhjustajärg. Asendab sõnu (nt teeb veega prokastab, istuda pro diivan)seos.</p>
<p>6- aastane</p>	<p>Lapse kõne vastab keelenormile. Kirjeldamisel, jutustamisel on järjest täpsem, mõistab mitmetähenduslikke sõnu.</p>	<p>Hääldab valesti ühte või enam häälikut, lause on agrammatiline, esineb sõnavara ebatäpsusi. Eneseväljendus-raskused.</p>

<http://www.logopeed.ee/index.php/lugemiseks/laste-kone-ja-keelepuuded.html/>